

"Кредит Каз Лайн" МҚҰ " ЖШС
Жалғыз қатысушысының шешімімен
Бекітілді
15.12.2025ж. №4

**Веб-қосымшаны пайдалану кезінде
орындалатын кибергигиена шаралары
туралы ақпарат**

Қарағанды қ.
2025 жыл

Утверждено
Решением единственного учредителя
ТОО «МФО «Кредит Каз Лайн»
№4 от 15.12.0.2025г.

**Информация о мерах обеспечения
кибергигиены, которым рекомендуется
следовать при использовании веб-
приложения**

г. Караганда
2025 год

Жалпы ережелер

1. Осы құжат ұсынымдық сипатқа ие. Ақпараттық қауіпсіздікке, алаяқтыққа және басқа да оқиғаларға байланысты ықтимал жағымсыз жағдайларды болдырмау үшін пайдаланушыларға осы құжатпен танысып шығу ұсынылады.

2. Пайдаланушыға міндетті:

- Егер веб-қосымшада компьютердің жұмысына кедергі келтіретін алаяқтық әрекеттер, ақпараттық қауіпсіздік оқиғалары немесе ауытқулар анықталса, веб-қосымшада көрсетілген байланыс ақпаратына хабарласыңыз.
- Жеке деректердің, банктік ақпараттың, аутентификация ақпаратының және басқа да құпия ақпараттың қауіпсіздігін қамтамасыз ету.
- Тек тексерілген құрылғылар мен Wi-Fi желілерін пайдалану.
- Құрылғыларда тек тексерілген бағдарламалық жасақтаманы пайдалану (ресми көздерден орнатылған) және бағдарламалық жасақтаманы үнемі жаңартып отыру.
- Күрделі құпия сөздерді пайдалану және құпия сөз саясаты бойынша ұсыныстарды орындау.

Пайдаланушыларға мүлдем ұсынылмайды.

1. Сыртқы электрондық пошта қызметтерінен (mail.ru, yandex.ru, gmail.com және т.б.) белгісіз электрондық пошталарды, SMS, лездік хабар алмасу хабарламаларын ашып, сілтемелерді басу, оларға сену және олар сұраған ақпаратты беру.

2. Егер сіз дереккөздің және/немесе тіркелген файлдың сенімділігіне жеткілікті сенімді болмасаңыз, электрондық пошта хабарламаларына тіркелген файлдарды (*.pdf, *.bat, *.exe, *.com, *.doc, *.xls, *.jpg, *.exe, .com, .bat, .cmd) және мұрағат

Общие положения

1. Настоящий документ имеет рекомендательный характер. Пользователям рекомендуется ознакомиться с документом для исключения негативных ситуаций, связанных с информационной безопасностью, мошенничеством и иными инцидентами.

2. Пользователю необходимо:

- При обнаружении мошеннических действий, инцидентов информационной безопасности, отклонений в нормальной работе веб-приложения, затрудняющих эксплуатацию ПК, необходимо обращаться по контактам, указанным в веб-приложении.
- Обеспечить сохранность персональных данных, банковских сведений, сведений об аутентификации и иной конфиденциальной информации.
- Использовать только проверенные устройства и сеть Wi-Fi.
- Использовать на устройствах только проверенное программное обеспечение (установленное из официальных источников), регулярно обновлять программное обеспечение.
- Использовать сложные пароли и следовать рекомендациям парольной политики.

Пользователям категорически не рекомендуется.

1. Открывать неизвестные письма из внешних почтовых сервисов (mail.ru, yandex.ru, gmail.com и др.), СМС, сообщения в мессенджерах и переходить по ссылкам, доверять и передавать им запрашиваемую ими информацию.

2. В случае отсутствия достаточной уверенности в надежности источника и/или прикрепленного (вложенного) файла открывать или запускать файлы (*.pdf, *.bat, *.exe, *.com, *.doc, *.xls, *.jpg, .exe, .com, .bat, .cmd) и файлы-архивы (.rar, .zip, .tar, .arj и др.), прикрепленные к

файлдарын (.rar, .zip, .tar, .arj және т.б.) ашу немесе іске қосу, сондай-ақ зиянды кодты алдын ала тексермей, тіркелген файлдарды интернеттен немесе корпоративтік электрондық поштадан компьютеріңізге жүктеп алу немесе мұрағаттан шығару. 3. Күпия сөздерді рұқсатсыз пайдаланушылар қол жеткізе алатын медиада сақтау (мысалы: қағазда, мәтіндік файлда және т.б.). 4. Құрылғыларды құлыпсыз және қараусыз қалдыру. 5. Ақпараттық ресурстарға рұқсатсыз қол жеткізу, сондай-ақ оларға рұқсатсыз қол жеткізу туралы ақпаратқа сілтемелер алу үшін логиндер, парольдер және өзге де құралдар бар материалдарды жүктеу, жариялау және тарату. 6. Ақпараттық жүйелерге немесе құрылғыларға кіру үшін логин мен күпия сөзіңізді бөлісіңіз. 7. Ақпараттық ресурстарға және түрлі ақпараттық сервистерге қол жеткізу үшін құрылғыларда парольдерді сақтау (кэштеу). Құрылғыда браузерді пайдаланған кезде логин мен парольді сақтау туралы ұсыныстардан бас тарту керек.. 8. Интернет желісін күпия ақпаратты қамтитын материалдарды беру және тарату мақсатында пайдалану. 1) Күмәнді және зиянды сайттарға кіру; 2) Зиянды файлдар мен бағдарламаларды, сондай-ақ авторлық құқықпен қорғалған бағдарламалық жасақтама мен материалдарды жүктеу (тасымалдау); 3) Интернет чат қызметтерін, коммуникаторларды, Интернет-телефония қызметтерін пайдалану. Күпия сөзбен қорғау 3. Күпия сөздерді жасаудың негізгі талаптары: 1) Қабылданатын таңбалар: күпия сөзді	почтовым сообщениям, а также загружать в сеть Интернет и распаковывать из сети Интернет и электронной корпоративной почты на ПК прикрепленный (вложенный) файл без предварительной проверки на наличие вредоносного кода. 3. Хранить пароли на доступных для чтения без авторизации носителях (например: на бумаге, в текстовом файле и т.д.). 4. Оставлять устройства разблокированными и без присмотра. 5. Загружать, публиковать и распространять материалы, содержащие логины, пароли и прочие средства для получения несанкционированного доступа к информационным ресурсам, а также ссылок на информацию о несанкционированных доступах к ним. 6. Передавать свой пароль и логин для доступа к информационным системам или устройству. 7. Сохранять (кэширование) на устройствах пароли на доступ к информационным ресурсам и различным информационным сервисам. При использовании браузера на устройстве предложения о сохранении логина и пароля необходимо отклонять. 8. Использовать сеть Интернет в целях передачи и распространения материалов, содержащих конфиденциальную информацию. 1) Посещать сомнительные и вредоносные сайты; 2) Загружать (передавать) вредоносные файлы и программы, а также программное обеспечение и материалы, защищенные авторским правом; 3) Использовать службы интернет-чатов, коммуникаторов, служб Интернет телефонии. Парольная защита 3. Основными требованиями по генерации паролей являются: 1) Допустимые символы: для генерации

жасау үшін латын алфавитінің әріптері (корпоративтік желіге арналған құпия сөз үшін (компьютерге кіру), сандар және арнайы таңбалар (!@#%&*()_+ }{<>?:) қабылданылады; 2) Құпия сөз ұзындығына қойылатын талаптар: Пайдаланушы үшін құпия сөз ұзындығы кемінде 8 таңбадан тұруы керек.. 3) Құпия сөздің күрделілік талабы - келесі таңбалардың болуы: - Құпия сөзде кіші әріптердің (a-z) пайдаланылуы; - Құпия сөзде бас әріптердің (A-Z) пайдаланылуы; - Құпия сөзде сандық мәндердің (0-9) пайдаланылуы; - Құпия сөзде арнайы таңбалардың (!@#%&*()_+ }{<>?:) пайдаланылуы. 4) Құпия сөздің бірегейлігіне қойылатын талап: жаңа құпия сөз алдыңғы құпия сөзбен бірдей болмауы керек.. 5) Құпия сөзді жасауды мағыналы сөздерге, мысалы, жалқы есімдерге, апта күндеріне, кез келген тілдің сөздіктерінен алынған сөздер мен сөз тіркестеріне негіздеу ұсынылмайды. Сондай-ақ, таңбалар мен сандардың, сөздердің, пернетақта тізбектерінің, соның ішінде кері таңбалардың оңай болжанатын комбинацияларын (мысалы, құпия сөз, 87654321, Qwerty, 123456, 1q2w3e, 1111ww@@ және т.б.), сондай-ақ туған күндерін, телефон нөмірлерін, ЖСН-дерді, жеке шот нөмірлерін, жеке көлік құралдарының мемлекеттік тіркеу нөмірлерін және т.б. пайдалану ұсынылмайды. 6) Құпия сөздерде туған күндері, телефон нөмірлері, жеке сәйкестендіру нөмірлері (ЖСН), жеке шот нөмірлері және т.б. сияқты тізбекті сандардың тұрақты комбинацияларын пайдалану ұсынылмайды; 7) Әртүрлі қызметтерде және жеке қызметтерде (мысалы, интернет-ресурстағы электрондық пошта, веб-сайттарға және басқа интернет-ресурстарға кіруге арналған құпия сөздер) аутентификация үшін бір құпия сөзді пайдалану ұсынылмайды;	пароля допустимыми являются буквы латинского алфавита (для пароля в корпоративную сеть (вход в компьютер), цифры и специальные символы (!@#%&*()_+ }{<>?":); 2) Требование по длине пароля: длина пароля для пользователей должна составлять не менее 8 символов. 3) Требование по сложности пароля - наличие следующих символов: - Использование в пароле строчных букв (a-z); - Использование в пароле заглавных букв (A-Z); - Использование в пароле цифровых значений (0-9); - Использование в пароле специальных символов (!@#%&*()_+ }{<>?":). 4) Требование по неповторимости пароля: новый пароль не должен повторять предыдущие пароли. 5) Нежелательно основывать генерацию пароля на словах, имеющих смысл - имена собственные, дни недели, слова и комбинации слов из словарей любого языка, использовать в пароле легко угадываемые комбинации символов и цифр, слова, клавиатурные последовательности, в том числе обратные (например, password, 87654321, Qwerty, 123456, 1q2w3e, 1111ww@@ и т.п.), а также даты рождения, телефонные номера, ИИН, номера лицевых счетов, государственные регистрационные номерные знаки личных автомашин и т.п. 6) Нежелательно использовать в пароле регулярные комбинации цифр подряд - даты рождения, телефонные номера, индивидуальные идентификационные номера (ИИН), номера лицевых счетов и пр.; 7) Нежелательно использовать один и тот же пароль для аутентификации в различных сервисах и личных сервисах (почта на интернет-ресурсе, пароли доступа к интернет-сайтам и прочих интернет-ресурсах); 4. При вводе пароля к информационным ресурсам необходимо убедиться, что никто

4. Өртүрлі қызметтерде және жеке қызметтерде (мысалы, интернет-ресурстағы электрондық пошта, веб-сайттарға және басқа интернет-ресурстарға кіруге арналған құпия сөздер) аутентификация үшін бір құпия сөзді пайдалану ұсынылмайды. 5. Құрылғылардағы ақпараттық жүйелер үшін құпия сөзді автоматты түрде толтыру өшірілген немесе болмауы керек 6. Құпия сөздер арнайы бағдарламалық жасақтаманы пайдаланып электронды түрде шифрланған түрде сақталуы мүмкін, бірақ бағдарламалық жасақтаманың өзі үшін құпия сөз саясатына сәйкес келуі керек. 7. Құпия сөздерді анық мәтінмен (мысалы, мониторға және/немесе пернетақтаның астына бекітілген жабысқақ жазбаларда, қараусыз күнделіктерде/дәптерлерде және т.б.), жұмыс станцияларындағы мәтіндік файлдарда, жалпыға қолжетімді ақпараттық ресурстарда немесе басқа да жалпыға қолжетімді жерлерде сақтауға тыйым салынады 8. Құпия сөздер бұзылған немесе бұзылды деп күдіктенген жағдайда дереу өзгерту керек. 9. Тіркелгілердің құпия сөздерін басқа адамдарға беруге тыйым салынады.	не следит за данным процессом. При вводе пароля к информационным ресурсам необходимо убедиться в невозможности просмотра процесса ввода пароля иными лицами. 5. Должна отсутствовать либо быть отключена функция автозаполнения пароля к информационным системам на устройствах. 6. Хранение паролей может быть в электронном зашифрованном виде, с использованием специального программного обеспечения, при этом пароль к самому программному обеспечению должен соответствовать требованиям парольной политики. 7. Запрещено хранить пароли в открытом виде (например, на стикерах, приклеенных к монитору и/или под клавиатурой, в ежедневниках/блокнотах, оставленных без присмотра и т.п.), в текстовых файлах на рабочей станции на общедоступных информационных ресурсах, и иных общедоступных местах. 8. Пароль необходимо немедленно сменить в случае компрометации или подозрения на компрометацию. 9. Запрещается передавать пароли от учетных записей иным лицам.
Зиянды бағдарламалардан қорғау құралдары 10. Құрылғыларға зиянды бағдарламалардан қорғау (вирусқа қарсы бағдарламалық жасақтама) орнатылуы керек. Зиянды бағдарламалардан қорғау бағдарламалық жасақтамасын пайдаланған кезде келесі ережелерді сақтаңыз: 1) Жұмыс станцияларындағы вирусқа қарсы бағдарламалық жасақтама күніне кемінде бір рет автоматты түрде жаңартылып отыруы керек; 2) Барлық алынбалы сақтау құралдары (HDD, флэш-диск, CD, DVD және т.б.) қосылған кезде, олардағы ақпаратқа қол жеткізбес бұрын вирустарға тексерілуі	Средства защиты от вредоносного программного обеспечения 10. На устройствах необходимо установить средства защиты от вредоносного программного обеспечения (антивирусные программы). При их использовании следует придерживаться следующих правил: 1) Обновление антивирусных средств на рабочих станциях производится автоматически, не реже одного раза в день; 2) Необходимо осуществлять проверку всех съемных носителей информации (HDD, Flash, CD, DVD и т.п.) на вирусы в момент подключения, до начала работы с

керек. 11. Вирустардың пайдаланушылардың құрылғыларына енуіне жол бермеу үшін: 1) Вирусқа қарсы бағдарламалық жасақтаманы бақылау функциясын өшірмеңіз; 2) Вирусқа қарсы бағдарламалық жасақтаманы автоматты түрде жанарту процесін үзбеңіз; 3) Вирусты сканерлеу процесін үзбеңіз; 4) Антивирустық бағдарламалық жасақтамамен сканерленбеген алынбалы сақтау құрылғыларын пайдаланбаңыз; 5) Расталмаған көздерден алынған немесе күдікті тудыратын электрондық пошта хабарламаларына тіркелген файлдар мен сілтемелерді ашпаңыз (хабарлама тілі жіберуші қолданған тілге сәйкес келмейді немесе мазмұнға/тіркемеге күмән бар). Әлеуметтік инженерия әдістерінен қорғау 12. Әлеуметтік инженерия - шабуылдаушы ұйымға ену немесе телефон арқылы сөйлесу арқылы құпия немесе құнды ақпарат алу арқылы адамның әлсіз жақтарын пайдаланатын шабуыл әдісі. Мұндай шабуылдың ең көп таралған түрі - фишинг, мұнда шабуылдаушы ақпараттық технологияларды пайдаланып әлеуметтік инженерия әдістерін қолданады. Мысалы, жәбірленушіден қажетті деректерді алу үшін белгілі бір ақпаратты «тексеруді» немесе белгілі бір әрекеттерді орындауды талап ететін жалған электрондық поштаны (банктен, төлем жүйесінен немесе басқа ұйымнан) жіберу арқылы. Электрондық поштада ресми веб-бетке ұқсайтын жалған веб-бетке сілтеме болуы мүмкін және жәбірленушіден ақпараттық жүйенің логині мен құпия сөзінен бастап жеке банк картасының PIN кодына дейінгі маңызды ақпаратты енгізуді талап етеді. Алаяқтар сондай-ақ банктер мен басқа ұйымдардың телефон нөмірлерін жалған жасау үшін IP телефонияны жиі пайдаланады. Кейіннен, қауіпсіздік немесе байланыс орталығының қызметкерлері ретінде көрініп, олар	информацией на них. 11. Во избежание проникновения вирусов на устройства пользователей нельзя: 1) Отключать функцию мониторинга антивирусных средств; 2) Прерывать процесс автоматического обновления антивирусных средств; 3) Прерывать процесс проверки на наличие вирусов; 4) Использовать непроверенные антивирусными средствами съемные носители информации; 5) Открывать файлы и ссылки, вложенные в почтовые сообщения, полученные из непроверенных источников либо вызывающие подозрения (язык сообщения не соответствует языку, которым мог пользоваться адресант, сомнения в содержании текста письма и иное сомнительное содержание/вложение). Защита от методов социальной инженерии 12. Социальная инженерия - это способ атаки, когда злоумышленник с использованием слабостей человеческого фактора, путем проникновения в организацию или телефонного разговора, пытается получить конфиденциальную или ценную информацию. Самым популярным видом такой атаки является фишинг, когда злоумышленник применяет методы социальной инженерии с использованием информационных технологий, например, посылает поддельное письмо (от банка, платежной системы, другой организации), требующее «проверки» определенной информации или совершения определенных действий, с целью получить необходимые данные. При этом письмо может содержать ссылку на фальшивую web-страницу, имитирующую официальную и требующую ввести критичную информацию от логина и пароля в информационную систему до ПИН-кода личной банковской карты. Также мошенники часто применяют метод IP-телефонии для подмены телефонных

клиенттердің жеке деректерін, соның ішінде олардың ЖСН, карта нөмірлері, PIN кодтары, бір реттік SMS хабарламалары және басқа да құпия ақпаратты алуға тырысады. 13. Әлеуметтік инженерия әдістерімен байланысты теріс салдарларды болдырмау үшін әрбір пайдаланушы келесі ең төменгі талаптарды сақтауы керек: 1) Электрондық пошталарды алған кезде авторизация және/немесе жеке деректерді (төлем картасының нөмірі, банк шотының нөмірі, логин/құпия сөз, банк картасының PIN коды, бір реттік SMS құпия сөздері және 3D Secure құпия сөздері, картаның жарамдылық мерзімі және CVV2 (картаны тексеру мәні)/CVC2 (картаны тексеру коды) қауіпсіздік кодтары) веб-формаларға жібермеңіз/енгізбеңіз, сондай-ақ тіркелген файлдарды ашпаңыз. 2) Кіру деректеріңізді (пайдаланушы аты/құпия сөз) ешкімге жарияламаңыз. Тіпті жүйе менеджері немесе әкімшісі пайдаланушының жеке кіру деректерін сұрауға құқылы емес. 3) Жұмысыңыз туралы ешқандай ақпаратты кездейсоқ таныстарға, тіпті олар толық сенім тудырса да, жарияламаңыз. Әдетте, әлеуметтік инженерия әдістерін қолданатын алаяқ психологиялық дағдыларға ие және адамдардың ықыласына бөленіп, сеніміне ие бола алады. 4) Телефон арқылы сөйлесулерде, жедел хабарламаларда немесе электрондық пошта арқылы хат алмасуларда құпия ақпаратты жарияламаңыз. Дауыстық және электрондық пошта хабарламаларының екеуі де жалған болуы мүмкін екенін ұмытпаңыз. 5) Егер электрондық поштада сандық қолтаңба болса, оның түпнұсқалығын, сондай-ақ веб-сайт сертификаттарының түпнұсқалығын тексеріңіз. 6) Жүйе әкімшілері жіберген сілтемелер немесе қосымшаларды қоспағанда, электрондық пошта арқылы жіберілген сілтемелерді немесе қосымшаларды баспаңыз. Сілтемесі немесе қосымшасы	номеров на схожие с банковскими, иными организациями. В дальнейшем, представляясь сотрудниками службы безопасности или Call Centre, пытаются получить личные данные клиентов, их ИИН, номера карт, ПИН-коды, одноразовые СМС-сообщения, иную важную информацию. 13. Чтобы избежать негативных последствий, связанных с методами «социальной инженерии», каждый пользователь должен соблюдать минимальные требования: 1) При получении почтовых сообщений нельзя отправлять/вводить в веб формы авторизационные и/или личные данные (номер платежной карты, номер банковского счета, логин/пароль, ПИН-код банковской карты, одноразовые SMS-пароли и 3D Secure пароли, срок действия карты и коды безопасности CVV2 (Card Verification Value)/CVC2 (Card Validation Code)), а также открывать вложенные файлы. 2) Никому не разглашать свои авторизационные данные (имя пользователя/пароль) даже руководитель или администратор системы не имеет права запрашивать личные авторизационные данные пользователя. 3) Не сообщать никакой информации о роде своей деятельности случайным знакомым, даже если они внушают полнейшее доверие, как правило, злоумышленник, действующий методами «социальной инженерии», обладает навыками психологического воздействия и способен легко расположить к себе людей, войти к ним в доверие. 4) Не разглашать конфиденциальную информацию в телефонных разговорах, мгновенных сообщениях и переписке по электронной почте - помните, что как голос, так и электронное сообщение могут быть симитированы/подделаны. 5) При наличии в электронном письме электронной цифровой подписи проверять ее подлинность, также проверять подлинность сертификатов вебузлов. 6) Не переходить по ссылкам/вложениям, присланным по электронной почте, за

бар жалған электрондық пошта пайдаланушыны ақпараттық жүйелердің бірінің веб-бетінен сыртқы жағынан ажыратылмайтын веб-сайтқа бағыттауы мүмкін, ол арқылы шабуылдаушы кіру деректерін ұрлай алады, зиянды бағдарламаны енгізе алады және басқа зиянды әрекеттерді орындай алады. 7) Егер сайт ашық HTTP протоколы арқылы ашылса немесе интернет-шолғышыңыз жарамсыз сертификат туралы ескерту көрсетсе немесе фишингтік (алаяқтық) сайт туралы ескерту көрсетсе, пайдаланушы атыңызды, құпия сөзіңізді, электрондық пошта мекенжайыңызды, төлем картасының нөмірін, банк шотының нөмірін немесе басқа жеке ақпаратыңызды ешқашан енгізбеңіз. 8) Құпия сөзіңізді дұрыс веб-сайтқа енгізіп жатқаныңызға көз жеткізу үшін әрқашан мекенжай жолағын тексеріңіз. (Алаяқтар түпнұсқасына мүмкіндігінше ұқсас жалған домен жасайды; айырмашылық бір әріптен аз болуы мүмкін.) Бұл әдіс спуфинг деп аталады және барлық жалған сауалнамалар, жүлделер мен бонустар үшін қолданылады. 9) Егер пайдаланушы фишинг шабуылына күдіктенсе, ол туралы тиісті органға хабарлауы керек.	исключением ссылок/вложений, присланных администраторами систем в письмах, поддельное письмо со ссылкой/вложением может перенаправить пользователя на сайт, внешне неотличимый от веб-страницы одной из информационных систем, с помощью которого злоумышленник может украсть авторизационные данные, внедрять вредоносные программы и осуществлять иные злонамеренные действия. 7) Никогда не вводите логин, пароль, адрес электронной почты, номер платежной карты, номер банковского счета и другую личную информацию, если сайт открывается по открытому протоколу http, а также, если интернет браузер выводит вам предупреждение о недостоверном сертификате или выдает предупреждение о фишинговом (мошенническом) сайте. 8) Всегда проверять через адресную строку на том ли сайте вы вводите свой пароль (мошенники подделывают домен, максимально похожий на свой оригинал, различие может быть всего лишь в одной букве). Данный прием мошенников называется спуфинг и используется ими для всевозможных лжеопросов, лжерозыгрышей призов и бонусов. 9) В случае подозрения фишинговой атаки пользователь должен сообщить о данном факте уполномоченному органу.